

2009 m. projektų vykdytojų veiklos rezultatai

Projektų vykdytojų mokymų metu savivaldybėse organizuoti ir būsimų globėjų (rūpintojų) bei tėvių mokymai. Pagal PRIDE programą šeimos ruoštos Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Utenos, Alytaus, Panevėžio, Šiaulių, Marijampolės ir Telšių apskrityse. 2009 metų pabaigoje iš 60 miestų ir rajonų savivaldybių 52 buvo pasirašiusios bendradarbiavimo sutartis su 23 socialinių partnerių įstaigomis, vykdančiomis tėvių ir globėjų (rūpintojų) paiešką, atranką, mokymus, vertinimą, teikiančiomis konsultacijas ir organizuojančiomis globos bei įvaikinimo populiarinimą Lietuvoje.

8 miestų ir rajonų savivaldybės (Druskininkų m., Joniškio r., Neringos m., Kelmės r., Pagėgių, Panevėžio r., Skuodo r., Rokiškio r.) yra nepasirašiusios bendradarbiavimo sutarčių. Socialiniai partneriai geranoriškai sutinka priimti šių savivaldybių būsimus tėvius ir globėjus į mokymus, bet mažėjant projektų finansavimui šios aplinkybės turėtų kelti įtampą tarp išvardytų savivaldybių Vaiko teisių apsaugos skyrių (tarnybų) (toliau – VTAS) ir neturinčių kur mokytis asmenų.

Iš 52 savivaldybių 44 pasirašiusios bendradarbiavimo sutartis su vienu socialiniu partneriu, 5 savivaldybės (Klaipėdos r., Kauno, Klaipėdos, Palangos ir Šiaulių miestų) pasirašę sutartis su dviem socialiniais partneriais, 3 savivaldybės (Vilniaus m., Vilniaus r., Šilutės r.) bendradarbiauja su 3 partneriais. Akivaizdu, kad tos savivaldybės, kuriose gyvena nemažai gyventojų, renkasi po kelis socialinius partnerius.

Plėsdami savo veiklą, socialiniai partneriai taip pat vykdo veiklą keliose savivaldybėse. 1 lentelėje pateikiamas socialinių partnerių sąrašas pagal bendradarbiaujančių savivaldybių skaičių. Kaip matome, 34 % visų socialinių partnerių bendradarbiauja su viena savivaldybe, 26 % bendradarbiauja su 3 savivaldybėmis.

1 lentelė. Socialinių partnerių sąrašas pagal bendradarbiaujančių savivaldybių skaičių 2009 m.

Bendradarbiaujančių savivaldybių skaičius	Socialiniai partneriai	Socialinių partnerių skaičius
7	VšĮ Psichologinės paramos ir konsultavimo centras	1
6	BĮ Gargždų socialinių paslaugų centras	1
5	BĮ Pakruojo nestacionarių socialinių paslaugų centras, VšĮ „Socialis“, BĮ Marijampolės socialinės pagalbos centras	3
4	BĮ Klaipėdos miesto šeimos ir vaiko gerovės centras, BĮ Utenos vaikų socialinės paramos ir ugdymo centras	2
3	VšĮ Alytaus šeimos pagalbos centras, VšĮ „Soneima“, VšĮ Teisės ir vadybos sprendimai, BĮ Švenčionių rajono socialinių paslaugų centras, BĮ Anykščių rajono socialinių paslaugų centras, BĮ Kretingos socialinių paslaugų centras	6
2	BĮ Plungės socialinių paslaugų centras, BĮ Vaiko gerovės centras „Pastogė“	2
1	BĮ Elektrėnų socialinių paslaugų centras, BĮ Varėnos švietimo centras, VšĮ „Sotas“, VšĮ Šeimos santykių institutas, VšĮ Vaikų ir paauglių socialinis centras, BĮ Panevėžio socialinių paslaugų centras, BĮ Mažeikių socialinių paslaugų tarnyba, VšĮ Pagalbos paaugliams iniciatyva	8

Per 2009 m. 23 socialiniai partneriai vedė ir užbaigė 55 mokymų grupes, o tai yra 50 % daugiau nei 2008 m. Mokymuose iš viso dalyvavo 410 globėjų (272 šeimos) ir 242 įtėviai (125 šeimos). Iš viso mokymuose dalyvavo 652 asmenys, t. y. 3 kartus daugiau nei 2008 m. Mokymų nebaigė 36 globėjų šeimos ir 3 įtėvių šeimos. Kaip teigia socialiniai partneriai, dauguma globėjų, auginančių globojamus vaikus, yra nemotyvuoti.

Papildomai socialiniai partneriai įvertino ir parengė 67 išvadas asmenims, kuriems įstatymo nustatyta tvarka mokymai neprivalomi. 2008 m. tokių duomenų nesurinkta, nes socialiniai partneriai išvadas rengdavo tik mokymų dalyviams.

2009 m. parengtos 9 neigiamos išvados dėl globėjų šeimų ir 4 dėl įtėvių šeimų. Lyginant 2008 m. ir 2009 m. duomenis, neigiamos išvados buvo parengtos tokiam pat skaičiui globėjų šeimų, nors mokymų dalyvių skaičius 2008 m. buvo tris kartus mažesnis. Neigiamai įvertintos šeimos sudaro tik 3,6 % visų mokymus baigusiujų šeimų skaičiaus. Tuo tarpu 2008 m. neigiamai įvertintos šeimos sudarė 9,5 % visų mokymus baigusiujų šeimų skaičiaus. Socialiniai partneriai, nurodydami priežastis, kodėl šeimos buvo įvertintos neigiamai, pirmiausia pažymi, kad šeimos negalėjo užtikrinti saugios aplinkos. Kitos

priežastys: išryškėjusios priklausomybės ligos, negalėjimas tenkinti vaiko emocinių poreikių bei asmenybinės globėjų ir įtėvių charakteristikos, leidžiančios suabejoti gebėjimu tenkinti vaiko poreikius. Kaip ir 2008 m., 2009 metais buvo daugiau neigiamai įvertintų būsimų globėjų (rūpintojų), kas leidžia daryti prielaidą, kad ketinantys įvaikinti asmenys yra geriau motyvuoti ir atsakingai įvertinę savo norus bei galimybes.

2009 m. pabaigoje 11 socialinių partnerių buvo pradėję naujų grupių mokymą. Jose iš viso dalyvauja 125 asmenys (74 šeimos), t. y. 22 asmenimis mažiau negu 2008 m..

2 lentelė. Globėjų ir įtėvių paruošimas 2008–2009 m.

Ataskaitiniai metai			2009	2008
Baigusių mokymus grupių skaičius			55	26
Grupės dalyvių skaičius	Globėjų skaičius	asmenys	410	140
		šeimos	272	83
	Įtėvių skaičius	asmenys	242	86
		šeimos	125	44
Mokymų nebaigusių globėjų skaičius		asmenys	49	12
		šeimos	36	9
Mokymų nebaigusių įtėvių skaičius		asmenys	6	4
		šeimos	3	2
Teigiamų išvadų skaičius	Baigusieji mokymus	Globėjams	208	83
		Įtėviams	116	44
	Asmenys, kuriems mokymai neprivalomi	Sutuoktiniams	47	
		Artimiems giminaičiams	5	
		Asmenims, anksčiau baigusiems mokymus	15	
Neigiamų išvadų skaičius	Baigusieji mokymus	Globėjams	9	9
		Įtėviams	4	2
	Asmenys, kuriems mokymai neprivalomi	Sutuoktiniams		
		Artimiems giminaičiams		
		Asmenims, anksčiau baigusiems mokymus		

Pradėti grupių mokymai	Globėjų skaičius	asmenys	75	97
		šėimos	49	54
	Įtėvių skaičius	asmenys	50	50
		šėimos	25	26

2009 m. socialiniai partneriai be savo tiesioginės veiklos – atrinkti, mokyti ir įvertinti būsimus tėvus ir globėjus – vykdė ir kitokią veiklą. 3 lentelėje matome apibendrintų 16 veiklų, kurias vykdė socialiniai partneriai. Socialiniai partneriai daugiausia teikė individualias socialinio darbuotojo konsultacijas – 12 partnerių, 11 partnerių organizavo savipagalbos grupes. Galima teigti, kad yra socialinių partnerių, kurie jau dabar vykdo veiklas, kurios pagal Vaiko globos (rūpybos) sistemos reorganizavimo strategiją dar tik siekiamybė.

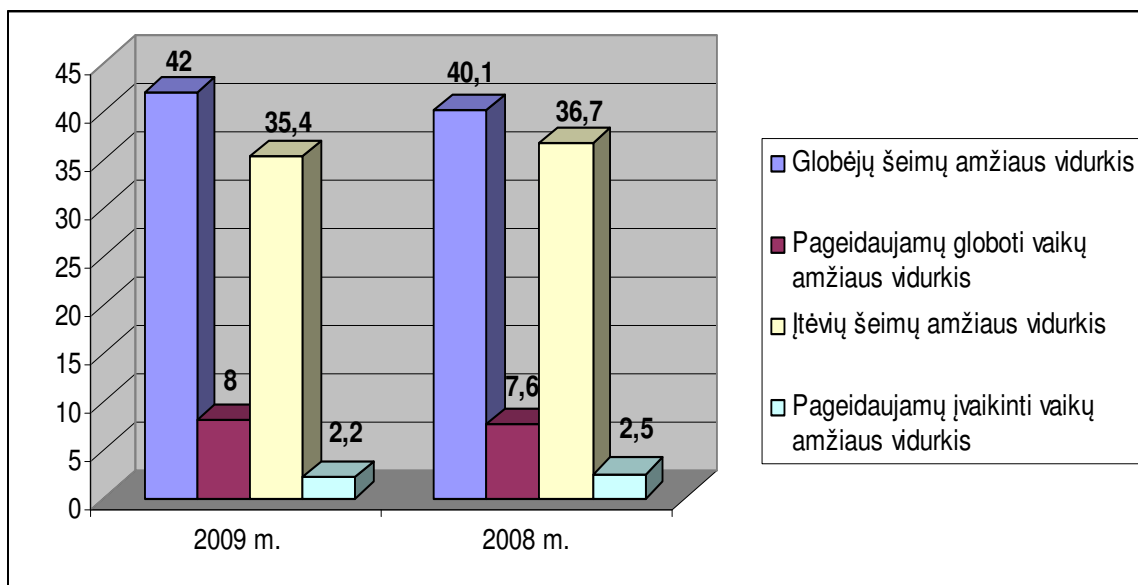
3 lentelė. Socialinių partnerių papildoma veikla 2009 m.

Socialinių partnerių papildoma veikla	Veiklą vykdančių socialinių partnerių skaičius
Individualios socialinio darbuotojo konsultacijos	12
Savipagalbos grupės	11
Paskaitos, seminarai tėvams ir globėjams	9
Pagalba adaptuojant metodinę PRIDE medžiagą	6
Psichologo konsultacijos	4
Susitikimai su kitais projekte dalyvaujančiais partneriais	4
Organizuojamos šventės ir renginiai tėvams ir globėjams	4
Susitikimai su mokymus baigusiais tėvais ir globėjais	3
Skaitomi pranešimai PRIDE mokymų aktualijomis	3
Metodiniai leidiniai	2
Atvejų analizė su kitais socialiniais partneriais	2
Įvaikintų ir globojamų vaikų kūrybinių darbų konkursai	2
Vaiko globos priežiūra	2
Atliktas tyrimas	2
Grupinė terapija	1
Vaiko paruošimas įvaikinimui ir globai	1
Šeimų palydėjimas susipažįstant su pasiūlytu vaiku	1
Paskatino globėjus įkurti asociaciją	1

PRIDE mokymų kokybės ir efektyvumo vertinimas

2009 m. 23 socialiniai partneriai vertino savo organizuojamų mokymų kokybę ir efektyvumą raštu bei žodžiu. Populiariausias įvertinimo metodas – pateikti mokymų dalyviams vertinimo anketas – 13 socialinių partnerių, 9 – apie mokymų naudą surenka informaciją žodinės apklausos būdu, taip pat įvertindami VTAS ir globos įstaigų darbuotojų atsiliepimus, 1 socialinis partneris naudojo abu metodus iš karto. Visi socialiniai partneriai nurodo, kad po mokymų keitėsi dalyvių požiūris į vaiko biologinę šeimą, jie geriau suprato tėvų globos netekusio vaiko elgesio priežastis, jautėsi tvirčiau dėl savo sprendimo įvaikinti ar globoti. Taip pat keitėsi įtėvių ir globėjų lūkesčiai dėl pageidaujamo įvaikinti ar globoti vaiko amžiaus. 14 socialinių partnerių nurodo, kad po mokymų lūkesčiai dėl vaiko amžiaus keitėsi – pageidavo vyresnių vaikų, dažniausiai lūkesčius keitė būsimi įtėviai. 11 socialinių partnerių nurodo, kad lūkesčiai dėl vaiko amžiaus po mokymų nesikeitė. Dažniausiai nesikeičia globėjų lūkesčiai, nes didelė dalis jau augino šeimoje globojamus vaikus. Nors nei viena išvada nebuvo apskūsta teismui, bet 3 įtėvių šeimos 2009 m. buvo vertinamos pakartotinai. Tai sudaro 1 procentą visų parengtų šeimų. Taigi darbas su žmonėmis, nors ir naudojant labai gerą vertinimo ir parengimo programą, reikalauja iš PRIDE mokytojų ne tik žinių, bet ir patyrimo bei įžvalgos.

1 paveiksle matome, kad 2009 m. duomenimis globėjų amžiaus vidurkis yra 16 % didesnis už įtėvių amžiaus vidurkį, pageidaujamų globoti vaikų amžiaus vidurkis didesnis 72,5 % už pageidaujamų įvaikinti amžiaus vidurkį. Amžiaus vidurkis 2008 m. ir 2009 m. nedaug keitėsi.

1 pav. Globėjų ir įtėvių bei pageidaujamų globoti, įvaikinti vaikų amžiaus vidurkis 2008–2009 m.

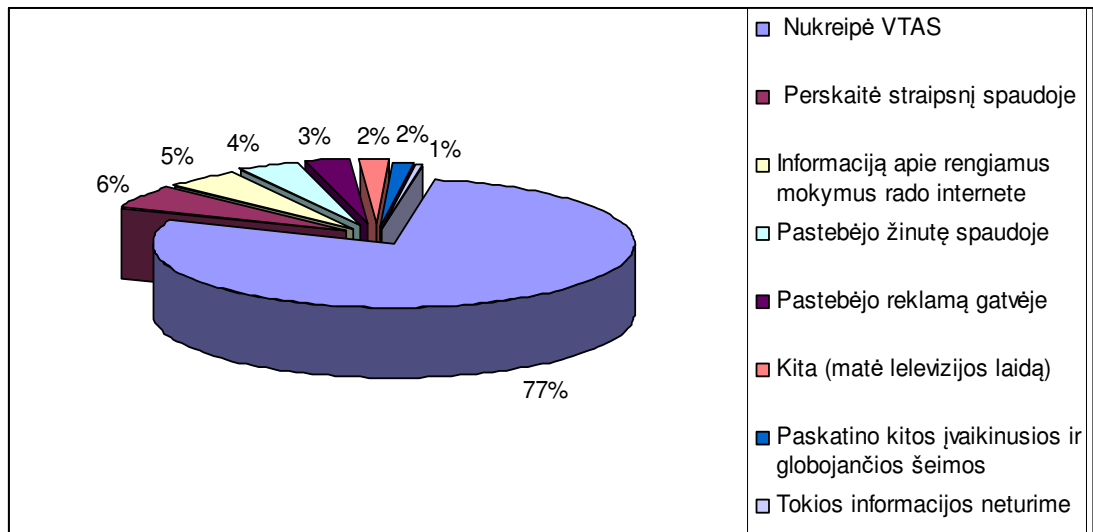
2009 m. įvaikinimo ir globos motyvacija, apie kurią informaciją pateikė socialiniai partneriai, pavaizduota 4 lentelėje. Didžiausia dalis mokymų dalyvių nurodė, kad nori padėti institucijoje augančiam vaikui.

4 lentelė. Įvaikinimo ir globos motyvacija 2009 m.

Motivas	Pasisakiusių globėjų ir įtėvių procentinė dalis
1. Nori padėti institucijoje augančiam vaikui	39 %
2. Negali susilaukti savų vaikų	29 %
3. Nori padėti giminaičių vaikui	13 %
4. Nori didelės šeimos	5 %
5. Noras padėti savo šeimai	4 %
4. Nori padėti konkrečiam pažįstamam vaikui	2 %
5. Noras padėti vaikui ir jo šeimai	2 %
6. Turi savų vaikų, nori dar kažkam padėti	2 %
7. Įvaikinę (globoja) vieną, nori dar vieno vaiko	1 %
8. Nesukūrę šeimos, neturi savo vaikų	0,5 %
9. Negali susilaukti antro vaiko	0,5 %
10. Nori tam tikros lyties	0,5 %
11. Augina neįgalų vaiką (ar vaikus) ir nori sveiko vaiko	0,5 %
12. Įsteigę šeimynas asmenys gilino žinias	0,5 %

Socialiniai partneriai įvaikinimą ir globą populiarino šiais būdais: išleido plakatus, skrajutes, kišeninius ir sieninius kalendorius, sukūrė garsinę ir vaizdinę reklamą, spaudoje publikuoti informaciniai straipsniai, pasirodė reklaminiai skelbimai vietinėje spaudoje ir internetiniuose puslapiuose. Socialiniai partneriai dalijo ir praėjusių metų reklaminių atributiką. Informacijos sklaidai teigiamos įtakos turėjo ir organizuojamos šventės bei renginiai. 2009 m. buvo ir originalių sprendimų – parašyti laišakai ir jie išplatinti regione. Pasak socialinių partnerių, didžiausias efektas buvo, kai laiškus išdalijo namo ar laiptinės gyventojai, nes tokiu būdu informacijos sklaida vyko greičiau.

Atvykusius į mokymus dalyvius PRIDE mokytojai apklausia, iš kur sužinojo apie mokymus. 2 paveiksle parodyti šios apklausos rezultatai. Didžiąją dalį mokymų dalyvių siunčia VTAS darbuotojai, kiti asmenys į mokymus atvyksta paskatinti kitų informacijos šaltinių.

2 pav. Informacijos šaltiniai, iš kurių sužinota apie įtėvių ir globėjų mokymus 2009 m.

Lyginant su 2008 m. duomenimis, 7 % sumažėjo asmenų, kuriuos siuntė mokytis VTAS darbuotojai. Tai nulėmė informacijos šaltinių įvairovė. Atitinkama reklama 2009 m. paskatino atvykti į mokymus tik 23 % dalyvių, todėl būtina įvertinti reklamai skiriamų lėšų panaudojimo efektyvumą.

Socialiniai partneriai, kaupdami patirtį ir turėdami galimybę identifikuoti globos ir įvaikinimo sistemos spragas, pateikė tokius pasiūlymus:

5 lentelė. PRIDE mokytojų 2009 m. pasiūlymai

Pasiūlymai	Socialinių partnerių skaičius
Organizuoti bendrą visoje Lietuvoje globos ir įvaikinimo reklamą	20 %
Peržiūrėti ir patobulinti PRIDE medžiagą	11 %
Sukurti bendrą PRIDE programos ženklą	11 %
PRIDE mokytojų nuolatiniai etatai	8 %
Tobulinti teisinę globos ir įvaikinimo bazę	8 %
Keisti šeimų ir vaikų suporavimo tvarką	6 %
Pravesti PRIDE mokymus VTAS darbuotojams	6 %
Įtraukti į socialinių paslaugų katalogą PRIDE mokymus	6 %
Įtraukti į mokymų programą informaciją apie galimybę žindyti įvaikintus vaikus	3 %
Organizuoti mokymus savaitgaliniams globėjams	3 %
Organizuoti mokymus tikslinei giminaičių grupei	3 %
Keisti televizijos laidų požiūrį į mokymus	3 %
Ieškoti laikinųjų globėjų	3 %
Organizuoti šeimų palydėjimus susipažįstant su vaiku	3 %
Tobulinti darbo su biologine vaiko šeima sistemą.	3 %
Mokytojams išdalyti elektronines knygų ir anketų versijas, kad būtų galima lengviau paruošti užduotis	3 %

6 lentelėje pateikiami socialinių partnerių nurodyti sunkumai, patirti 2009 m.:

6 lentelė. PRIDE mokytojų įvardyti sunkumai 2009 m.

PRIDE mokytojų įvardinti sunkumai	Pasisakiusiųjų skaičius
Sunku suderinti mokymų laiką su dirbančiais dalyviais	8
Mokymai jau globojančioms šeimoms labai komplikuoti	7
Veikla pradėta birželio mėnesį, todėl vasarą buvo sunku surinkti grupę	5
Kitakalbiai mokymų dalyviai	3
Kai kurios PRIDE medžiagos dalys nebeatitinka tikrovės (statistiniai duomenys, informacija apie socialines garantijas)	2
Daugelio būsimų tėvių ar globėjų sutuoktiniai dirba užsienyje	2
Nebuvo diskusijos su kitais PRIDE mokytojais	1
PRIDE medžiaga per didelės apimties ir nespėjama visko išdėstyti	1
Sunku įvertinti šeimos pasirengimą	1

Išvados ir pasiūlymai

1. Neigiamai įvertintos šeimos sudaro 3,6 % visų mokymus baigusiu šeimų skaičiaus.
2. Kaip ir 2008 m., pasitraukusių iš mokymų ar įvertintų neigiamai globėjų yra gerokai daugiau nei įvaikintojų.
3. Globėjų ir globoti pageidaujamų vaikų amžiaus vidurkis yra didesnis už įvaikintojų ir įvaikinti pageidaujamų vaikų amžiaus vidurkį.
4. Didžiausia dalis mokymų dalyvių (39 %) nurodė, kad motyvacija įvaikinti ar globoti yra noras padėti institucijoje augančiam vaikui, 29 % nurodė, kad įvaikinti paskatino negalėjimas susilaukti vaikų.
5. Socialiniai partneriai siūlo vykdyti bendrą visoje Lietuvoje reklamą.

6. Asmenys, kurie mokymus pradeda lankyti jau globodami vaiką, stokoja motyvacijos, todėl jų įvertinimas tampa sudėtingas. VTAS neturėtų apgyvendinti vaiko šeimoje, kuri projektų vykdytojų neįvertinta.

7. 2009 m. parengta 2,5 karto daugiau šeimų nei 2008 m., nors finansavimas 2009 m. buvo 36 % mažesnis.

8. Projektų finansavimas pradėtas II ketvirčio pabaigoje. Pasak partnerių, tai nulėmė mažesni per metus parengtų šeimų skaičių. Būtina peržiūrėti projektų finansavimo tvarką.
